

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового
інституту

«Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Микола ГИСАРЕВСЬКИЙ

серпня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНФЛІКТОЛОГІЯ ТА ПЕРЕГОВОРНИЙ ПРОЦЕС
У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини».
(шифр і назва)

спеціальності СЗ «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“27” серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИЦЯ ПРОГРАМИ: Панасенко Ганна Сергіївна, кандидат політичних наук, доцентка, доцентка ЗВО

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин
Протокол від “26” серпня 2026 року № 1

Завідувачка кафедри міжнародних відносин

Наталія ВІННИКОВА
(підпис)

Програму погоджено з гаранткою освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарантка освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

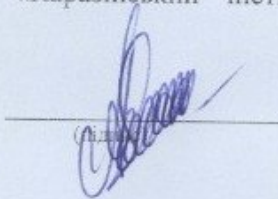

Ганна ПАНАСЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2026 року, № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Конфліктологія та переговорний процес у міжнародних відносинах» складена відповідно до освітньо-професійної програми: «Міжнародні відносини»

підготовки бакалавра,

за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів системного розуміння конфлікту як соціального феномену, засвоєння основних понять, теоретичних підходів, закономірностей виникнення, структури, динаміки, типології та функцій конфліктів, формування навичок їх діагностики, запобігання, регулювання, розв'язання та трансформації, а також оволодіння теоретичними й практичними основами переговорного процесу. Особлива увага приділяється застосуванню отриманих знань до аналізу політичних та міжнародних конфліктів, дипломатичних переговорів, посередництва, медіації та врегулювання конфліктів у сучасних міжнародних відносинах.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- засвоєння понятійно-категоріального апарату конфліктології;
- ознайомлення з історією розвитку конфліктологічної думки;
- засвоєння основних теоретичних концепцій конфлікту;
- розуміння структури та функцій конфлікту;
- визначення причин і передумов виникнення конфліктів;
- оволодіння типологією конфліктів;
- аналіз внутрішньоособистісних, міжособових, групових, міжгрупових, організаційних, соціальних, політичних та міжнародних конфліктів;
- розуміння закономірностей динаміки конфлікту;
- формування навичок діагностики конфліктів;
- засвоєння основних стратегій конфліктної поведінки;
- формування навичок запобігання та деескалації конфліктів;
- засвоєння способів регулювання та розв'язання конфліктів;
- розуміння сутності конфліктної трансформації;
- засвоєння теоретичних основ переговорного процесу;
- формування навичок підготовки та проведення переговорів;
- оволодіння переговорними стратегіями і тактиками;
- формування навичок конструктивної комунікації та аргументації;
- розуміння ролі медіації та посередництва;
- застосування конфліктологічних і переговорних підходів до аналізу політичних та міжнародних конфліктів;
- формування навичок аналізу дипломатичних переговорів і міжнародного врегулювання конфліктів.

1.3. Кількість кредитів – .

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
2-й	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
8/8 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
42 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	-

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна
- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ЗК15 Здатність працювати в команді.

ЗК16. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань).

ЗК18. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК16. Здатність до здійснення переговорів, міжнародних зустрічей в межах міжнародних конференцій, організацій, інших форм практичного міжнародного співробітництва, праці з дипломатичними та міжнародними документами.

СК17. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування дипломатичних методів вирішення проблем, завдань, конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

- формування наступних м'яких навичок (soft skills):
- навички комунікації.
- критичне та аналітичне мислення.
- емоційний інтелект.
- командна робота.
- адаптивність та гнучкість.
- вирішення проблем

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН18. Ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

РН20. Мати навички формулювання комунікаційних стратегій у міжнародному просторі відповідно до особливостей соціокультурного середовища інших країн. Її багатовимірною практичного застосування.

РН23. Організовувати та проводити міжнародні зустрічі, переговори, працювати в межах міжнародних конференцій, організацій, інших форм практичного міжнародного співробітництва

1.8. Пререквізити: «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна теорія конфлікту та історія конфліктологічної думки

Конфліктологія як міждисциплінарна галузь наукового знання. Об'єкт і предмет конфліктології. Основні категорії конфліктології. Конфлікт як соціальний феномен. Співвідношення понять «суперечність», «конфліктна ситуація», «конфлікт», «криза», «протиборство».

Історія формування конфліктологічної думки. Погляди на конфлікт у філософії античності, Нового часу та сучасності. Класичні та сучасні концепції конфлікту.

Функціональна та конфліктна парадигми. Позитивні й негативні аспекти конфлікту. Конфлікт як джерело змін і розвитку.

Сучасні підходи до розуміння конфлікту. Соціально-психологічний, соціологічний, політичний, системний та інституційний підходи. Міждисциплінарний характер конфліктологічного знання

Тема 2. Конфлікт як соціальне явище

Трактування поняття “конфлікт” та “соціальний конфлікт”. Класифікації конфліктів, основні ознаки. Форми та рівні прояву конфлікту. Функції соціального конфлікту

Тема 3. Структура, причини та функції конфліктів

Поняття структури конфлікту. Сторони, учасники, суб'єкти та об'єкт конфлікту. Предмет конфлікту. Інтереси, потреби, мотиви та цінності сторін. Позиції учасників конфлікту та їх співвідношення з реальними інтересами.

Об'єктивні та суб'єктивні причини конфліктів. Конфліктогени. Умови виникнення конфліктів. Основні функції конфлікту: конструктивні та деструктивні. Відкриті та приховані конфлікти.

Специфіка переходу конфлікту з одного рівня на інший

Тема 4. Динаміка конфлікту, конфліктна поведінка та діагностика

Конфліктна ситуація та механізм виникнення конфлікту. Латентна фаза. Виникнення конфліктної взаємодії. Ескалація. Кульмінація. Деескалація. Завершення конфлікту.

Динаміка конфлікту та зміна співвідношення інтересів, позицій і ресурсів сторін. Конфліктогени та їх роль у розвитку конфлікту. Ескалація конфлікту. Конфліктна спіраль. Дилема «виграш – програш».

Конфлікт як форма поведінки. Типи конфліктної поведінки. Стратегії поведінки в конфлікті: конкуренція, співробітництво, компроміс, уникнення, пристосування.

Психологічні та комунікативні чинники конфліктної поведінки. Стереотипізація, упередження, сприйняття та інтерпретація поведінки опонента.

Діагностика конфлікту. Аналіз сторін, інтересів, потреб, позицій, ресурсів та можливостей учасників. Конфліктна карта. Визначення стадії та гостроти конфлікту

Тема 5. Види конфліктів

Типологія конфліктів за різними критеріями.

Внутрішньоособистісні конфлікти.

Міжособові конфлікти.

Внутрішньогрупові та міжгрупові конфлікти.

Організаційні конфлікти.

Соціальні конфлікти.

Політичні конфлікти.

Міждержавні та міжнародні конфлікти.

Етнополітичні, територіальні, ресурсні, ціннісні, конфесійні та інші типи конфліктів

Тема 6. Запобігання, регулювання, розв'язання і трансформація конфліктів

Поняття запобігання, попередження, регулювання, управління, розв'язання та трансформації конфлікту.

Превентивні заходи. Виявлення передумов конфлікту. Раннє попередження. Деескалація конфлікту.

Основні способи та форми врегулювання конфліктів. Пряме врегулювання. Компроміс. Консенсус. Примирення. Арбітраж. Посередництво. Медіація.

Стратегії розв'язання конфліктів. Критерії ефективності врегулювання. Проблема стійкості досягнутих домовленостей.

Конфліктна трансформація. Робота не лише з безпосередніми проявами конфлікту, а й з його глибинними причинами та структурними умовами. Постконфліктне відновлення та примирення.

Застосування різних способів врегулювання залежно від типу, масштабу та стадії конфлікту

Тема 7. Переговорний процес як механізм врегулювання конфліктів

Переговори як форма взаємодії сторін конфлікту. Поняття та сутність переговорного процесу. Функції переговорів. Переговори як спосіб досягнення домовленості та врегулювання конфлікту.

Основні типи переговорів. Позиційні та принципові переговори. Конкурентна та кооперативна моделі переговорів. Двосторонні та багатосторонні переговори.

Етапи переговорного процесу. Підготовка до переговорів. Визначення мети, інтересів і позицій. Визначення можливих альтернатив переговорному рішення. BATNA. Формування переговорної команди.

Організація переговорного процесу. Встановлення контакту. Обмін позиціями. Виявлення інтересів. Формування варіантів рішення. Досягнення домовленості. Формалізація та контроль виконання домовленостей.

Переговорна культура. Етика переговорної взаємодії

Тема 8. Стратегії, тактики та технології переговорного процесу

Стратегія переговорів та її основні компоненти. Вибір переговорної стратегії залежно від цілей та характеру взаємодії.

Тактичні прийоми переговорів. Аргументація та контраргументація. Переконавання. Запитання. Активне слухання. Робота із запереченнями. Пауза. Альтернативи. Концесії та взаємні поступки.

Маніпулятивні та неконструктивні переговорні тактики. Способи їх розпізнавання та нейтралізації.

Емоції та конфліктна поведінка в переговорному процесі. Комунікативні бар'єри. Управління напруженням.

Медіація та роль третьої сторони у переговорах. Посередництво та медіація.

Культурні особливості переговорної взаємодії. Міжкультурні комунікації в переговорному процесі

Тема 9. Політичні та міжнародні конфлікти. Дипломатія, посередництво та медіація

Політичний конфлікт: поняття, структура, причини та особливості. Політичні конфлікти на внутрішньодержавному та міжнародному рівнях.

Міжнародний конфлікт як особливий тип соціально-політичного конфлікту. Міждержавні та внутрішньодержавні інтернаціоналізовані конфлікти. Особливості конфліктів у міжнародному середовищі.

Держави, міжнародні організації та недержавні актори як учасники конфліктної взаємодії. Національні інтереси та безпекові інтереси.

Дипломатія як інструмент запобігання та врегулювання міжнародних конфліктів. Превентивна дипломатія. Човникова дипломатія. Добрі послуги. Посередник, медіатор, арбітр: співвідношення функцій.

Міжнародні організації у врегулюванні конфліктів. Роль ООН, ОБСЄ, ЄС, Ради Європи та інших міжнародних акторів.

Міжнародно-правові засади мирного врегулювання спорів

*Тема 10. Міжнародні конфлікти, війна та переговори в сучасних міжнародних відносинах.
Український вимір*

Війна як крайня форма політичного та міжнародного конфлікту. Збройний конфлікт у системі міжнародних відносин.

Причини та особливості сучасних міжнародних конфліктів. Асиметричні конфлікти. Гібридні форми протистояння. Інтернаціоналізація внутрішніх конфліктів.

Міжнародна безпека та конфліктна взаємодія. Баланс сил та безпекова дилема. Роль міжнародних інституцій у запобіганні та врегулюванні конфліктів.

Переговори в умовах політичної кризи та війни. Особливості переговорів між сторонами з асиметричними ресурсами. Проблема гарантій виконання домовленостей.

Мирні угоди та постконфліктне врегулювання. Миробудівництво. Примирення. Міжнародні гарантії.

Російсько-українська війна як сучасний міжнародний та безпековий конфлікт. Міжнародна підтримка України. Дипломатичні та переговорні механізми захисту національних інтересів України. Міжнародно-правові та політичні аспекти врегулювання

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Загальна теорія конфлікту та історія конфліктологічної думки	6	2				3
Тема 2. Конфлікт як соціальне явище	6	2	0/2			3
Тема 3. Структура, причини та функції конфліктів	7	2	0/2			3
Тема 4. Динаміка конфлікту, конфліктна поведінка та діагностика	11	4	2/0			5
Тема 5. Види конфліктів	11	4	0/2			5
Тема 6. Запобігання, регулювання, розв'язання і трансформація конфліктів	11	4	2/0			5
Тема 7. Переговорний процес як механізм врегулювання конфліктів	7	2	2/0			3
Тема 8. Стратегії, тактики та технології переговорного процесу	10	4	2/0			5
Тема 9. Політичні та міжнародні конфлікти. Дипломатія, посередництво та медіація	10	4				5
Тема 10. Міжнародні конфлікти, війна та переговори в сучасних міжнародних відносинах. Український вимір	11	4	0/2			5
Усього годин	90	32	8/8			42

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Тема 4. Динаміка конфлікту, конфліктна поведінка та діагностика	2
2.	Тема 6. Запобігання, регулювання, розв'язання і трансформація конфліктів	2
3.	Тема 7. Переговорний процес як механізм врегулювання конфліктів	2
4.	Тема 8. Стратегії, тактики та технології переговорного процесу. Тема 9. Політичні та міжнародні конфлікти. Дипломатія, посередництво та медіація	2
	Разом	8

4. 1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Тема 1. Загальна теорія конфлікту та історія конфліктологічної думки. Тема 2. Конфлікт як соціальне явище	2
2.	Тема 3. Структура, причини та функції конфліктів	2
3.	Тема 5. Види конфліктів	2
4.	Тема 10. Міжнародні конфлікти, війна та переговори в сучасних міжнародних відносинах. Український вимір	2
	Разом	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	<i>Тема 1. Загальна теорія конфлікту та історія конфліктологічної думки</i> Підготовка аналітичного есе та компаративної таблиці - Опрацювати класичні та сучасні теорії міжнародних конфліктів (реалізм, лібералізм, конструктивізм, марксизм/неомарксизм, теорії критичної конфліктології). - Скласти порівняльну таблицю ключових підходів до розуміння природи та джерел міжнародних конфліктів у концепціях Г. Моргентау, К. Вольта, Р. Кеохейна, С. Гантінгтона та О. Вембта. - Підготувати коротке аналітичне есе (до 3 сторінок) на тему: «Еволюція конфліктологічної думки: від геополітичних протистоянь XX століття до гібридних загроз XXI століття»	3
2.	<i>Тема 2. Конфлікт як соціальне явище</i> Дослідницький кейс-аналіз - Дослідити взаємозв'язок внутрішньосупільних/соціальних суперечностей та їх експорту у площину зовнішньої політики держави. - Підготувати кейс-аналіз обраної міжнародної кризи (на вибір: ескаляція на Близькому Сході, етнополітичні конфлікти на Балканах, конфлікт у субрегіоні Великих Африканських озер тощо) через призму соціальних, етнічних, релігійних та ідентичнісних чинників. - Оформити результати у формі стислого аналітичного резюме за схемою: сутність соціальної напруги → зовнішньополітична детермінація → наслідки для регіональної безпеки	3
3.	<i>Тема 3. Структура, причини, функції та типологія конфліктів</i>	3

	Структурно-паспортний аналіз міжнародного конфлікту Розробити «Паспорт міжнародного конфлікту» для конкретного поточного або історичного міждержавного протистояння. У паспорті детально відобразити: - Учасників: первинні (прямі сторони), вторинні (актори, що надають підтримку), треті сторони (медіатори, міжнародні організації), підбурювачі та спостерігачі. - Предмет та об'єкт конфлікту: за що саме ведеться боротьба (територія, ресурси, суверенітет, статус, геополітичний вплив). - Причини та приводи: глибинні структурні причини (системні) vs безпосередні тригери (інциденти). - Функції: деструктивні (руйнування інфраструктури, людські втрати) та конструктивні/сигнальні (викриття системних проблем у міжнародному праві/безпеці)	
4.	<i>Тема 4. Динаміка конфлікту, конфліктна поведінка та діагностика</i> Картування конфлікту та моделювання фаз - Побудувати графічну та описову карту динаміки розвитку міжнародного конфлікту (наприклад, Нагірно-Карабаський конфлікт, тайванська криза або конфлікт на Близькому Сході). - Проаналізувати фази конфлікту: латентна фаза (формування суперечностей) → зародження → ескалація (пік протистояння) → кульмінація → деескалація → постконфліктне врегулювання. - Провести діагностику конфліктної поведінки сторін (стратегії стримування, демонстрація сили, гібридний тиск, проксі-дії)	5
5.	<i>Тема 5. Види конфліктів</i> Підготовка класифікаційної матриці та аналітичної доповіді - Скласти класифікаційну матрицю сучасних міждержавних та нетрадиційних конфліктів за різними критеріями (за суб'єктами, масштабом, інтенсивністю, використаними засобами, часом тривалості). - Скласти класифікаційну матрицю складних особистостей (на прикладі родини) - Підготувати аналітичну доповідь (презентацію до 10 слайдів) на тему: «Трансформація видів конфліктів у XXI столітті: від класичних міждержавних воєн до гібридних, кібернетичних, асиметричних та когнітивних війн»	5
6.	<i>Тема 6. Запобігання, регулювання, розв'язання і трансформація конфліктів</i> Ситуаційний аналіз та розробка рекомендацій - Проаналізувати ефективність діяльності міжнародних інституцій (ООН, ОБСЄ, НАТО, ЄС) щодо превентивної дипломатії, раннього попередження та заморожування/трансформації конфліктів. - Опрацювати поняття «трансформація конфлікту» (за Дж. Ледерахом). - Підготувати проект аналітичної записки для МЗС щодо використання інструментів превентивної дипломатії у потенційній гарячій точці світ-системи	5

7.	<i>Тема 7. Переговорний процес як механізм врегулювання конфліктів</i> Критичний аналіз міжнародно-правових документів та угод - Опрацювати нормативно-правову та процедурну базу проведення дипломатичних переговорів (Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р., Статут ООН). - Проаналізувати стенограми, мемуари або підсумкові документи відомих міжнародних переговорів (наприклад, Кемп-Девідські угоди 1978 р., Дейтонські угоди 1995 р., переговори щодо іранської ядерної програми). - Визначити: формат переговорів, етапи підготовки (через опитування та консультації), організаційні та процедурні чинники, що вплинули на успіх або провал підписання угод	3
8.	<i>Тема 8. Стратегії, тактики та технології переговорного процесу</i> Моделювання переговорного сценарію та аналіз переговорних шкіл 1. Провести порівняльний аналіз позиційного тогування (жорсткий/м'який підхід) та Гарвардської концепції принципів переговорів (Р. Фішер, В. Юрі, Б. Паттон). 2. Підготувати переговорне дос'є для дипломатичної делегації щодо участі у багатосторонніх переговорах: - Визначення BATNA (краща альтернатива обговорюваній угоді) та WATNA (найгірша альтернатива). - Фіксація «червоних ліній» (первинних та гранично допустимих позицій). - Розробка тактичних прийомів (тиск, блокування, пакетизування вимог, висунення альтернатив)	5
	<i>Тема 9. Політичні та міжнародні конфлікти. Дипломатія, посередництво та медіація</i> Порівняльний аналіз дипломатичних місій та медіаторських практик - Опрацювати відмінності між добрими послугами, фактфіндингом (встановленням фактів), умиротворенням, посередництвом та арбітражем у міжнародному праві. - Підготувати дослідницький реферат на тему: «<i>Специфіка медіаційної діяльності третіх сторін у міжнародних конфліктах (на прикладі діяльності Катару, Швейцарії, Туреччини або Ватикану)</i>». - Сформулювати перелік критеріїв нейтральності та ефективності міжнародного медіатора	5
	<i>Тема 10. Міжнародні конфлікти, війна та переговори в сучасних міжнародних відносинах. Український вимір</i> Науково-аналітичний проєкт (аналітична записка / Policy Paper). 1. Здійснити комплексний аналіз російсько-української війни як фундаментального конфлікту, що змінює архітектуру глобальної та європейської безпеки. 2. Підготувати розширену аналітичну записку за однією з обраних тем: - «<i>Українська формула миру як концептуальна основа трансформації міжнародного безпекового порядку</i>». - «<i>Особливості дипломатичних переговорів та комунікацій в умовах повномасштабної високоінтенсивної війни</i>». - «<i>Міжнародні правові та безпекові гарантії для України: порівняльний аналіз двосторонніх безпекових угод</i>». - «<i>Проблеми притягнення до відповідальності за злочин агресії та роль міжнародних інституцій</i>».	5

	3. Сформулювати конкретні рекомендації щодо удосконалення переговорної позиції держави на міжнародній арені	
	Разом	42

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

7. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Конфліктологія та переговорний процес у міжнародних відносинах» застосовуються наступні методи навчання:

1. Організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні: бесіда, лекція;
 - наочні: ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: завдання, навчальні задачі, доповіді тощо.
2. Стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - формування інтересу до навчання: пізнавальні кейси, навчальні «екскурсії», методи емоційного/ «оціночного» стимулювання тощо;
 - формування почуття обов'язку і відповідальності: методи навчальних заохочень, досягнень, навчальних вимог;
 - організації і здійснення навчальних дій і операцій: перцептивні, словесні, наочні, аудіовізуальні, практичні;
 - логічні: індуктивні, аналогії;
 - гностичні: проблемно-пошуковий, репродуктивний (інструктаж, ілюстрація, пояснення, практичне тренування);
 - самоврядування навчальними діями: самостійна робота.
3. Контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: творчі, проблемно-пошукові.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні):
 - навчальна робота під керівництвом викладача (практичні заняття): кейси, самостійні письмові роботи, ситуативні задачі тощо;
 - самостійна робота здобувачів поза контролем викладача - самостійна робота вдома/на семінарських заняттях, котра сприяє виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

Приклади методів навчання:

- Мозкова атака (брейнстормінг);
- Дискусія;
- Діалог;
- Кейс-метод;
- Апеляція до висловлювань відомих людей;
- Висловлювання аргументів «за» і «проти»;
- Апеляція до позитивних і негативних емоцій студентів;
- Наведення доказів;
- Аналіз, синтез, порівняння, аналогія, узагальнення, передбачення, міркування;
- Рольові ігри.

Синхронні онлайн-заняття за своїм статусом є еквівалентом аудиторних занять, тому дистанційний формат онлайн-занять передбачає повноцінну інтерактивну присутність здобувача вищої освіти. Задля забезпечення належного рівня академічної комунікації,

підтримки зорового контакту, ефективної командної роботи та ідентифікації особи під час синхронних відеоконференцій, а також відповідно до норм академічної етики та доброчесності, обов'язковою умовою участі в дискусіях, презентаціях та поточному контролі є робота з увімкненою відеокамерою та налаштованим мікрофоном. Це сприяє створенню відкритого освітнього середовища, верифікації здобувача та забезпеченню якісної зворотної взаємодії. У разі виникнення форс-мажорних обставин (технічні неполадки, проблеми зі зв'язком тощо) здобувач має завчасно або на початку заняття повідомити про це викладача у чаті сесії.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час практичних занять;
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні та евристичні задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на практичних заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної роботи (доповіді, інформаційні повідомлення, аналітичні огляди, підготовка мультимедійних презентацій тощо).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Упродовж семестру проводиться поточний контроль.

Усі роботи, виконані та представлені на заняттях в рамках навчальної дисципліни, включаючи доповіді, презентації, кейс-стаді та інші проєктні завдання, повинні бути **обов'язково завантажені в систему дистанційного навчання Moodle** у зазначені терміни. Це є необхідною умовою для їхнього подальшого оцінювання та обліку.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота													Сума	Екзамен	Разом		
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Симуляція переговорного процесу	Аналіз твору або фільму	Аналіз конфліктних особистостей	Есе 1	Есе 2			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	10	5	5	5	5	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 15 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

За виступ на практичному занятті студент може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого студента) до 3 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів.

Вивчення дисципліни також передбачає ґрунтовний аналіз твору або фільму (рекомендовані викладачем або за вибором здобувача) за схемою, наданою лекторкою; аналіз конфліктних особистостей на прикладі групи – такі види роботи оцінюються максимум 5 балів, а також участь у симуляції переговорного процесу – максимум 10 балів.

Програмою передбачено написання 2-х есе, що оцінюються по 5 балів кожне.

Отже, загальна максимальна сума балів (поточних) за семестр – 60.

Критерії оцінювання поточного контролю:

Увага! Будь-який вид роботи виконаний з порушенням академічної доброчесності – 0 б.

Тематичні бали

Усна відповідь на семінарському занятті (до 3 балів):

1 бал: Доповнення або уточнення відповіді іншого студента. Інформація релевантна, але не є самостійним аналізом.

2 бали: Розгорнута відповідь, що демонструє знання основних положень питання. Відповідь логічна, але не містить поглибленого аналізу чи використання додаткових джерел.

3 бали: Вичерпний розгорнутий аналіз питання. Відповідь структурована, містить залучення даних з наукових статей, монографій, статистичні дані, схеми тощо.

Підготовка презентації за темою (до 3 балів):

1 бал: Презентація містить основні слайди, але не відповідає всім вимогам щодо змісту, обсягу чи оформлення. Матеріал недостатньо систематизований.

2 бали: Презентація виконана на належному рівні, відповідає вимогам, але не містить елементів оригінального аналізу або глибоких висновків.

3 бали: Презентація повністю відповідає вимогам щодо змісту, обсягу та оформлення. Вона містить ґрунтовний аналіз, візуалізацію даних та власні висновки.

Аналіз твору або фільму (максимум 5 балів):

1–2 бали: Аналіз є поверховим, описовим. Робота містить лише загальні враження без глибокого розбору персонажів, сюжетних ліній або ідей. Відсутнє чітке слідування наданій схемі аналізу.

3–4 балів: Аналіз ґрунтовний, розкриває основні ідеї твору/фільму. Студент використовує надану схему, але бракує оригінальності або зв'язку з темами дисципліни.

5 балів: Комплексний та глибокий аналіз твору/фільму. Робота виконана згідно зі схемою, демонструє критичне мислення, вміння пов'язати зміст твору з теоретичними аспектами курсу. Висновки є обґрунтованими та оригінальними

Симуляція переговорного процесу (максимум 10 балів)

1–2 бали: Студент демонструє поверхневу участь у переговорному процесі, оперує загальними фразами без урахування специфіки міжнародного конфлікту. Відсутня чітка переговорна позиція, виявлено слабе володіння термінологією та дипломатичним етикетом.

3–4 бали: Студент формулює базову переговорну позицію та намагається відстоювати інтереси своєї сторони, але не враховує стратегічні цілі й підтексти оппонента. Аргументація фрагментарна, тактика дій неефективна, переговори заходять у глухий кут.

5–6 балів: Достатній рівень проведення симуляції. Студент демонструє розуміння специфіки дипломатичних переговорів, наводить доцільні аргументи та застосовує базові переговорні тактики. Проте дипломатична гнучкість обмежена, а пропонувані рішення мають односторонній характер.

7–8 балів: Ґрунтовна участь у симуляції. Студент професійно будує переговорну стратегію, вдало застосовує компромісні тактики та аналізує позицію контрагента. Наводяться переконливі аргументи, однак підсумкові домовленості не повністю враховують довгострокові міжнародні ризики.

9–10 балів: Вичерпне та високопрофесійне виконання симуляції. Студент демонструє глибоке володіння тактиками та стратегіями міжнародних переговорів, дотримується дипломатичного протоколу, проявляє гнучкість і стресостійкість. Сформовано обґрунтований, взаємовигідний консенсус (принцип *Win-Win*) з урахуванням специфіки міжнародних відносин.

Аналіз конфліктних особистостей (максимум 5 балів):

1–2 бали: Аналіз містить лише загальний опис особистостей без розбору причин їхньої поведінки. Відсутні конкретні приклади конфліктних ситуацій.

3–4 бали: Аналіз ґрунтовний, розкриває психологічні аспекти конфліктності. Студент наводить приклади конфліктних ситуацій, але не пропонує шляхів їх вирішення.

5 балів: Вичерпний аналіз, що включає розбір психологічних рис, причин конфліктної поведінки, аналіз конкретних ситуацій, а також обґрунтовані рекомендації щодо врегулювання конфліктів.

Есе (максимум 5 балів за кожне):

1–2 бали: Есе не відповідає заявленій темі. Структура відсутня, виклад думок хаотичний, використана недоречна лексика.

3–4 бали: Есе відповідає темі, має логічну структуру. Студент висловлює власну думку, але аргументація є недостатньою або бракує глибокого аналізу.

5 балів: Есе є оригінальним за ідеєю, має чітку логічну структуру. Аргументація є переконливою та підкріплена фактами. Демонструється вміння аналізувати та критично мислити.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання 1 – 10 балів

Теоретичне питання 2 – 10 балів

Практичне (ситуативне) завдання (20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Теоретичне питання білету:

8-10 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та аргументовано його викладає, наводить визначення основних понять, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого питання, правильно інтерпретує основні принципи і положення, демонструє розуміння етапів переговорного процесу, виявляє знання основної і додаткової літератури з дисципліни;

6-7 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та грамотно його викладає, але подекуди недостатньо аргументовано, лише розкриває зміст поставленого питання, використовує лише обов'язкову літературу, демонструє тільки загальне розуміння суті дисципліни, значення конфліктології та процесу переговорів в системі наукового знання;

4-5 бали – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє цілісності засвоєних знань, відповідь має неузгоджений характер, присутні невідповідності у відповіді щодо основного понятійно-категоріального апарату дисципліни, а також граматичні помилки; відсутнє розуміння специфічності конфліктологічного та переговорного процесів в міжнародних відносинах та повсякденному житті;

1-3 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом фрагментарно та поверхнево, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, демонструє непослідовне трактування етапів зародження та розвитку конфлікту, плутається в об'єкті та предметі дослідження, не володіє термінологією, не знає видатних персоналій, демонструє низьку грамотність.

Практичне (ситуативне) завдання білету:

20 балів – здобувач вищої освіти виконує індивідуальну (творчу) роботу, яка демонструє самостійний (науковий) характер, логіку викладу матеріалу, в повній мірі розкриває сутність питання, що досліджується; специфіку конфліктологічних процесів; містить авторську аналітику.

До 15 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та аргументовано його викладає, глибоко розкриває, проте не всебічно аналізує поставлене питання, правильно інтерпретує основні принципи і положення, демонструє розуміння етапів конфлікту та переговорного процесу, виявляє знання основної і додаткової літератури з дисципліни, а також демонструє достатній рівень самостійної роботи;

До 10 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно його викладає, але подекуди недостатньо аргументовано, лише розкриває зміст поставленого питання, використовує лише обов'язкову літературу, демонструє тільки загальне розуміння суті дисципліни, значення конфліктологічного та переговорного процесів в системі наукового знання;

До 5 балів оцінюється робота, якщо вона не демонструє власну специфіку дослідження, не змістовна, відповідь має неузгоджений характер, а також граматичні помилки; не в повній мірі відображена специфіка конфлікту в ситуації, що була запропонована, чітко не окреслена культура переговорного процесу тієї чи іншої моделі, відсутнє авторське бачення перспективності міжкультурних/міжособистісних тощо стосунків.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент, на вимогу викладача, залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування:

- Студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.
- Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.
- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію тез досліджень.

Умови зарахування:

- Студент має надати офіційне звернення до викладача.
- До звернення необхідно додати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів.
- Публікація тез конференції: до 5 балів.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Рішення про зарахування додаткових балів приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальна кількість балів поточної успішності **не може перевищувати 60 балів**.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за екзаменаційну роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

Політика використання технологій штучного інтелекту

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни використання технологій штучного інтелекту не допускається. У тому числі під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти. Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
0 – 49	незадовільно

10. Рекомендоване методичне забезпечення та література

Конфліктологія та теорія переговорів : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальностями СЗ «Міжнародні відносини», ДЗ «Менеджмент», Д7 «Торгівля» освітньої програми «Міжнародна логістика» [Електронний ресурс: URI <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/26730>] / уклад. Г. С. Панасенко. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2026. – 72 с.

Основна література

1. Про медіацію: Закон України від 16 листоп. 2021 р. № 1875-IX. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2022. № 7. Ст. 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
2. Про третейські суди: Закон України від 11 трав. 2004 р. № 1701-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>
3. Борґ Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Харків : Фабула, 2019. 304 с.
4. Виговська О. Теорія та практика міжнародних переговорів : навч.-метод. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. 220 с.
5. Гарькавець С. О. Соціальні конфлікти : словник-довідник. Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. 120 с.
6. Горелова В. Ю. Медіація : навч. посіб. Одеса : Видавничий дім «Юридика», 2025. 810 с.
7. Єремєєва І. А. Теорії цивілізацій та міжнародні конфлікти : підручник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 144 с.
8. Закон України «Про медіацію» : науково-практичний коментар / за заг. ред. Н. М. Крестовської. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 248 с.
9. Конфлікти, що змінили світ / Н. Іщенко, І. Попов, П. Щелін та ін. Харків : Фоліо, 2020. 192 с.
10. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, О. М. Сахань, В. Д. Воднік ; за заг. ред. Л. М. Герасіної. Харків : Право, 2021. 224 с.
11. Лефтеров В. О., Ігнат'єва І. І., Цуркан О. В. Соціологія конфлікту : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2019. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14472>
12. Лівін М., Полудьонний І. Простими словами. Як розібратися у своїх емоціях. Київ : Наш Формат, 2020. 224 с.
13. Мистецтво ведення переговорів : навч. посіб. / уклад.: А. Є. Адамович, О. М. Максимець. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2021. 264 с.
14. Партико Н. В. Психологія конфліктів. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 132 с.
15. Петрінко В. С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці : навч. посіб. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
16. Трофименко О. В., Константинова Ю. В. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. Маріуполь, 2020. 375 с.
17. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів : навч. посіб. Київ : Кондор, 2024. 192 с.
18. Яхно Т., Куревіна І. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 168 с.
19. Berne E. *Games People Play: The Psychology of Human Relationships*. New York : Ballantine Books, 1996. 216 p.
20. Carnegie D. *How to Win Friends and Influence People*. New York : Simon & Schuster, 1998. 291 p.
21. Fisher R., Ury W., Patton B. *Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In*. 3rd ed. New York : Penguin Books, 2011. 224 p.

22. Lewicki R. J., Saunders D. M., Barry B. Negotiation. 9th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2023. 608 p.
23. Moore C. W. The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict. 5th ed. San Francisco : Jossey-Bass, 2024. 680 p.

Допоміжна література

1. Безрук О. О., Панасенко Г. С. Проблеми врегулювання конфліктів низької інтенсивності: фактор переговорів. *Education, Law, Business*. Madrid : Cartero Publishing House, 2019. С. 183–188.
2. Білецька Т. В., Ігнат'єва Т. В. Міжнародні конфлікти сучасності: теорія і практика аналізу : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2020. 50 с.
3. Брильов Д., Калениченко Т., Кришталь А. Релігійний фактор у конфлікті: Дослідження миробудівничого потенціалу релігійних громад України. 2021. URL: <https://paxvoorvrede.nl/media/download/PAX-Religious-Factor-in-Conflict-UA.pdf>
4. Гарт С., Годсон В. К. Клас без провини. Інструменти для розв'язання конфліктів і сприяння розвитку міжособистісного інтелекту / пер. з англ. О. Олійник. Харків : Ранок, 2020. 256 с.
5. Захарчин Г. М., Винничук Р. О. Управління конфліктами : навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2017. 160 с.
6. Коваленко Д. В., Шалімова І. М., Керницький О. М., Бурбега В. А. Конфліктологія : навч. посіб. Харків : ХНАДУ, 2012. 180 с.
7. Кордун О. О. Збройні конфлікти на пострадянському просторі як інструмент утримання нових незалежних держав в орбіті впливу Кремля. *Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору* : монографія / за ред. А. Г. Бульвінського. Київ : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. С. 336–363. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/4669/1/Zbroini%20konflikty%20na%20postradianskomu.pdf>
8. Панасенко Г. С. Динаміка мовних конфліктів у XXI столітті. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна (серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»)*. 2018. Вип. 6. С. 143–147.
9. Панасенко Г. С. Епоха воєнної асиметричності: основні гравці сучасності. *Сучасне суспільство: політичні науки*. 2020. Вип. 2 (21). С. 58–73.
10. Перепелиця Н. О. Переговори в умовах конфліктів: стратегії деескалації та досягнення компромісу. *Politicus*. 2024. Вип. 2. С. 188–193. URL: http://politicus.od.ua/2_2024/31.pdf
11. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник. Київ : МАУП, 2007. 360 с.
12. Подлепіна П. О., Панасенко Г. С. Особливості конфліктів та конфлікт-менеджменту на підприємствах індустрії гостинності. *Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації* : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 14–15 квіт. 2022 р.). Київ, 2022.
13. Сичова В. В. Медіація. *Соціологія права : енциклопед. словн.* / за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2020. С. 516–518.
14. Тоффлер Е. Третя Хвиля / пер. з англ. А. Євса ; ред. пер. Ш. В. Шовкун. Київ : Видав. дім «Всесвіт», 2000. 475 с.
15. Boulding K. E. Conflict and Defense: A General Theory. New York : Harper and Brothers, 1962. 349 p.
16. Boulding K. E. Economic issues in international conflict. *Kyklos*. 1953. Vol. 6, Issue 2. P. 99–115. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-6435.1953.tb00281.x>
17. Coser L. A. The Functions of Social Conflict. Glencoe : Free Press, 1956. 188 p.
18. Coser L. A. Social Conflict and the Theory of Social Change. *The British Journal of Sociology*. 1957. Vol. 8, No. 3. P. 197–207. URL: <http://www.csun.edu/~snk1966/Lewis%20A%20Coser%20Social%20Conflict%20and%20the%20Theory%20of%20Social%20Change.pdf>

19. Dahrendorf R. Class and Class Conflict in Industrial Society. Stanford, CA : Stanford University Press, 1959. 336 p.
20. Dahrendorf R. Life Chances: Approaches to Social and Political Theory. London : Weidenfeld and Nicolson, 1979. 181 p.
21. Mediation: Theory and Practice / J. J. Alfani, S. B. Press, J. R. Sternlight, J. B. Stulberg. 2nd ed. LexisNexis, 2006. 512 p.
22. Stulberg J. B., Love L. P. The Middle Voice: Mediating Conflict Successfully. 1st ed. Durham : Carolina Academic Press, 2008. 162 p.
23. Simmel G. Soziologie: Untersuchungen über die Formen der Vergesellschaftung. Leipzig : Duncker & Humblot, 1908. 782 p.

16. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Електронна бібліотека Інституту модернізації змісту освіти (ІМЗО). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
2. Association for Conflict Resolution (ACR). URL: <https://www.acrnet.org/>
3. Program on Negotiation (PON) at Harvard Law School. URL: <https://www.pon.harvard.edu/>
4. Національна бібліотека України імені І. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>
6. Організація з безпеки та співробітництва в Європі (OSCE). URL: <https://www.osce.org/>
7. Організація Об'єднаних Націй (United Nations). URL: <https://www.un.org/>
8. Програма розвитку ООН (UNDP). URL: <https://www.undp.org/>
9. Рада Європи (Council of Europe). URL: <https://www.coe.int/>
10. ЮНЕСКО (UNESCO). URL: <https://www.unesco.org/>
11. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>
12. Центральна Європейська Ініціатива (Central European Initiative). URL: <https://www.ceinet.org/>

12 Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборобою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Конфліктологія та переговорний процес у міжнародних відносинах».